

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาของปัญหาและความสำคัญของโครงการวิจัย

ในปัจจุบันคงปฏิเสธได้ยากถึงผลกระทบของการหลั่งไหลทางวัฒนธรรม การประยุกต์วัฒนธรรมเพื่อตอบสนองต่อกระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง ของศิลปวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมและกระแสวัฒนธรรมใหม่จากสากลได้เข้ามามีบทบาทต่อท้องถิ่น ก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทางด้านความคิดความเข้าใจที่มีต่อวัฒนธรรมดั้งเดิม ส่งผลให้เกิดการกำหนดและการครอบงำทางความหมายใหม่ มีผลทำให้วัฒนธรรมและประเพณีที่เคยมีอยู่ในจิตสำนึกของบุคคลเปลี่ยนแปลงไป ขาดความสุขุมมั่นคง ขาดความผูกพันกันในมิติต่างๆ เช่น คน เวลา สถานที่ จนเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีคิด เปลี่ยนแปลงวิธีการมองความจริง เปลี่ยนแบบแผนการดำเนินชีวิต และเปลี่ยนแบบแผนประเพณีวัฒนธรรมที่เคยปฏิบัติมา¹ มีการเปลี่ยนวัฒนธรรมออกมานำเสนอในรูปแบบของสินค้าและการท่องเที่ยว เกิดผลกระทบต่อทุกวงการซึ่งรวมถึงในวงการสถาปัตยกรรม เช่นการนำเอารูปแบบสถาปัตยกรรมทางวัฒนธรรมมาเลียนแบบใช้กับอาคารปัจจุบันเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่ต้องการสัมผัสคุณค่าของทางวัฒนธรรมอันศักดิ์สิทธิ์ โดยไม่ได้สนใจความหมายและคุณค่าที่แท้จริงของมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านั้นเลย เกิดกระแสบริโภคนิยมครอบงำผ่านระบบวัตถุนิยม จนทำให้เกิดความคุ้นชินและหลงเข้าใจผิดว่าวิธีการดังกล่าว แสดงถึงความเป็นท้องถิ่น และก้าวทันกระแสนิยมของสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม การนำเอาเอกลักษณ์ของความแตกต่างออกมานำเสนอใหม่เป็นเสมือนสิ่งที่พึงปฏิบัติ โดยอาศัยการเลียนแบบวัฒนธรรมประเพณีในอดีตมาเป็นตัวก่อเกิดความแตกต่างดังกล่าว เช่นการนำประเพณีต่างๆ ออกมานำเสนอใหม่ในรูปแบบของการแสดงให้นักท่องเที่ยวดู เป็นต้น (ดูรูปที่ 1.1–1.2)

รูปที่ 1.1

ขบวนฟ้อนเล็บ (ชาย)

รูปที่ 1.2

งานแห่เทียนพรรษา (ขวา)

¹ นิชฐา หุ่นเกษม. “กระบวนการการผลิตซ้ำ และสร้างใหม่ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม [ระบบออนไลน์], แหล่งที่มา <http://www.midnightuniv.org> (20 สิงหาคม 2549)

จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในด้านต่างๆ ด้านหนึ่งคือทำให้เกิดการฟื้นฟู เผยแพร่ และอนุรักษ์นิยม แต่ในด้านตรงข้ามกลับเกิดปัญหาซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการนำ “รูปแบบ” วัฒนธรรมดั้งเดิมมาใช้ แต่ปรับเปลี่ยน “ความหมาย” ให้อยู่ในที่ตั้งใหม่ หรือการนำเอา รูปแบบวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามาใช้เพื่อตอบสนองต่อความหมายดั้งเดิม จากทั้งสองประเด็นดังกล่าวนี้ ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ในลักษณะที่ความหมายเดิมถูกผนวกไว้กับรูปแบบเดิมอย่างแน่นแฟ้นจนไม่สามารถแยกจากกันได้ หรือแยกออกจากกันยากมาก จนนำไปสู่ข้อวิพากษ์วิจารณ์ เรื่องของ “การไม่เคารพ”² ต่อบริบททางศาสนา “การละเมิดฐานานุศักดิ์” ในงานสถาปัตยกรรมไทยประเพณี³ จนกลายเป็นแนวทางของการวิพากษ์วิจารณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า โดยตอกย้ำถึงความไม่เหมาะสมไม่ควรของรูปร่าง รูปทรงต่างๆ ของงานสถาปัตยกรรมลอกเลียนแบบอาคารทางศาสนา ที่ธุรกิจประเภทโรงแรม สปา และรีสอร์ทต่างๆ นำมาสื่อสาร (ดูรูปที่ 1.3–1.5) การกระทำดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการเปลี่ยนแปลงทางความหมายสัญลักษณ์ และเกิดการตีความใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เมื่อรูปลักษณะ องค์ประกอบ และสัญลักษณ์เหล่านั้นถูกนำมาใช้อย่างผิดที่ผิดทางหรือผิดกาลเทศะ โดยขาดความรู้และความเข้าใจที่ถ่องแท้ทั้งในแง่ของสถาปัตยกรรมไทยประเพณี และองค์ความรู้ท้องถิ่นของแต่ละวัฒนธรรม⁴ จนทำให้เกิดการสั่นคลอนทางด้านความหมายและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมดั้งเดิม

รูปที่ 1.3
วัดไหล่หิน (ขาบ่น)
อาคารเลียนแบบ (ซ้ายบ่น)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยบูรพา
Copyright ©
All Rights Reserved

รูปที่ 1.4

บันไดวัดบวกรกรหลวง (ซ้ายล่าง)
อาคารเลียนแบบ (ขวาล่าง)

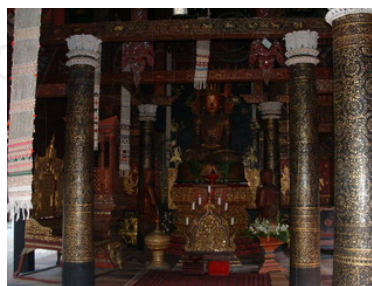

² ชาตรี ประภคินนทการ, “ฐานานุศักดิ์สถาปัตยกรรมกับความเป็นไทยร่วมสมัย”, *อาษา* 06-07 (2548), หน้า 115

³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 115

⁴ ดวงจันทร์ อภาวิชรุฒม์, “โรงแรมเหมือนวัด”, *เชิงใหม่ปริทัศน์* 57 (2547), หน้า 7

หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สถาปนิก พยายามออกมาหาข้อยุติ โดยการออกมาตรการกำหนด กรอบ แนวทาง ร่างกฎหมาย กฎเกณฑ์ กฎระเบียบ และข้อห้ามต่างๆ ในมุมหนึ่ง ถือได้ว่าเป็นการ “ป้องกัน” มิให้ความหมายและคุณค่าของสถาปัตยกรรมไทยประเพณีถูกทำลาย แต่ในอีกมุมหนึ่ง “อาจจะก่อให้เกิดสภาวะ ‘หยุดนิ่ง’ ของความคิดสร้างสรรค์ และไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ของสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ได้”⁶ ดังเช่นที่ ชาตรี ประภิตนันทการ ได้กล่าวไว้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการวิพากษ์วิจารณ์จากองค์กรต่างๆ จึงยังไม่สามารถใช้เป็นข้อสรุปใดๆ ที่สามารถใช้เป็นทางเลือกที่เหมาะสมและเอื้อให้เกิดการทำงานในลักษณะการปฏิบัติกรออกแบบสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์โดยเป็นทั้งแนวทางที่ไม่ส่งผลต่อความหมายและคุณค่าของสถาปัตยกรรมต้นแบบได้ เหตุของการที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้อาจมีสาเหตุได้สามประการ *ประการแรก* เป็นเพราะยังมีความขัดแย้งกันของแนวความคิดในกลุ่มต่างๆ ที่เห็นไม่ตรงกัน *ประการที่สอง* อาจเป็นเพราะสังคมไทยเองยังขาด “จิตสาธารณะ” มักมองสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวว่า “ธุระไม่ใช่” *นึ่งเฉยไม่ใส่ใจ*⁷ และ *ประการที่สาม* เป็นประการสำคัญสำหรับผู้วิจัย ก็บมองว่าเป็นเพราะกฎเกณฑ์ หรือข้อกำหนดต่างๆ นั้น สร้างได้ยากลำบากมากจนถึงขั้นที่ว่าอาจจะไม่สามารถสร้างได้ หรืออาจสร้างได้แต่ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเท่าเทียมกัน เนื่องจากการตีความของปัจเจกบุคคล รวมถึงความสามารถในการออกแบบของผู้ออกแบบเอง ที่ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน เช่น ประสบการณ์ การศึกษา จินตนาการ การประยุกต์ การตีความของแต่ละบุคคล ซึ่งยากที่จะให้เห็นประสานสอดคล้องกันหมด

รูปที่ 1.5

อาคารเลียนแบบ
วิหารวัดไหล่หินหลวง
(สร้างในโรงแรม)

⁵ รัตน์ แสงส่องหล้า, “ฐานานุสัทธิในสถาปัตยกรรมไทย อะไรควร อะไรไม่ควร”, เชียงใหม่ปริทัศน์ 57 (2547), หน้า 12

⁶ ชาตรี ประภิตนันทการ, “ฐานานุสัทธิสถาปัตยกรรมกับความเป็นไทยร่วมสมัย”, หน้า 115

⁷ ดวงจันทร์ อภาวัชรธรรม, “โรงแรมเหมือนวัด”, หน้า 7

งานวิจัยชิ้นนี้ไม่ได้มีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปตัดสินการวิพากษ์วิจารณ์ขององค์กรต่างๆ ว่าเหมาะสมหรือไม่อย่างไร หรือพยายามที่สร้างข้อกำหนด กฎเกณฑ์ หรือแม้แต่สร้างเป็นระเบียบแบบแผน โดยไม่พิจารณาถึง “ความสำคัญ” ต่อหลักของการประยุกต์ให้ต้องแท้ก่อน ที่จำเป็นต้องปฏิบัติต่อการออกแบบในลักษณะ “สถาปัตยกรรมไทยประยุกต์” แต่มีความมุ่งหมายที่จะทำการคลี่คลายตรวจสอบว่า กระบวนการเกิดการประยุกต์เป็นอย่างไร ส่งผลต่อสิ่งใด สอดคล้องกับทฤษฎีใด และสามารถนำไปสู่ข้อเสนอของทางเลือกใหม่ เปิดมุมมองใหม่ ของแนวทางการออกแบบ และแนวทางการประยุกต์ได้อย่างไร โดยทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงกระบวนการในการเกิดขึ้นของความหมายและคุณค่า แต่เนื่องด้วยเงื่อนไขทางด้านเวลา ตลอดจนรูปแบบของการทำงานวิจัยในเชิงลึก จึงทำให้การค้นหาคำความหมายทางด้านคุณค่าจึงถูกนำมาพิจารณาในบางส่วน โดยที่งานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาถึงกระบวนการ การให้ความหมายเพียงด้านเดียวก่อน ในส่วนคำอธิบายด้านคุณค่าคำอธิบายดังกล่าวได้ผนวกรวมไว้กับการศึกษาการตีความซึ่งเป็นอีกมุมหนึ่งของการทำงานไปสู่กระบวนการให้คุณค่าเช่นกัน

ในการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการในการเกิดขึ้นของความหมายโดยร้อยค้นผ่านกรอบทฤษฎีทาง สัญวิทยา ซึ่งเป็นศาสตร์ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการคลี่คลายและทำความเข้าใจ กระบวนการสร้างความหมายที่เกิดขึ้นต่อแนวทางการประยุกต์ และผลผลิตของการประยุกต์ นั่นคือรูปแบบองค์ประกอบและสัญลักษณ์ต่างๆ ในงานสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ ในเบื้องต้น จึงกล่าวได้ว่าสัญวิทยา เป็นศาสตร์ที่ช่วยทำให้เข้าใจและเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาปัตยกรรมและคน (ตัวอาคารและผู้ใช้อาคาร) ผู้ออกแบบและผู้ใช้งาน (ผู้ส่งสารและผู้รับสาร) มิติทางกายภาพและมิติทางนามธรรม (รูปร่างและความหมาย) นั่นคือสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่า ถ้าความหมาย (ของรูปร่างรูปร่าง) กลายเป็นต้นเหตุของประเด็นถกเถียง ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นไม่ใช่เพียงแค่ว่าวิพากษ์วิจารณ์กันบนเรื่องราวของ รูปร่างและรูปร่างของอาคารเท่านั้น แต่จำเป็นที่จะต้องนำเอากระบวนการสร้าง การสื่อ การตีความ รูปร่างรูปร่างเหล่านั้น มาศึกษา ทบทวนและวิเคราะห์ให้เห็นและเข้าใจถึงกระบวนการที่เกิดขึ้นของความหมายซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่าการยอมรับเอาวิธีการประยุกต์ และเชื่อว่าเข้าใจไปแล้วตั้งแต่ต้น อาจจะทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ต้องแท้ และในการวิเคราะห์กระบวนการประยุกต์นี้เองจะทำให้มองเห็นทางเลือกใหม่ๆ ต่อการสร้างสื่อ และตีความ งานออกแบบรูปร่างรูปร่างตามศาสตร์ของการประยุกต์

ดังนั้น การนำเอากรอบทฤษฎีทาง สัญวิทยา มาใช้ถือได้ว่าเป็นความพยายามที่ศึกษาเข้าใจ วิเคราะห์ถึงกระบวนการสร้างความหมาย ซึ่งถูกใช้เป็นรากฐานของบทวิพากษ์วิจารณ์ของงานสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อบทบาทและหน้าที่ ของการวิพากษ์

วิจารณ์เหล่านั้น ยังเป็นเสมือนเครื่องมือที่จะปกป้อง คุ่มครอง สถาปัตยกรรมในฐานะมรดกของวัฒนธรรมในชุมชน การวิพากษ์วิจารณ์นั้นจำเป็นต้องเป็นไปอย่างมีสติ สร้างสรรค์และไม่ครอบงำ หรือพยายามตีกรอบให้การพัฒนาความรู้ทางสถาปัตยกรรมอยู่หนึ่งกับที่ และต้องเกิดขึ้นอย่างมีตรรกะ มีหลักการที่อ้างอิงได้ มีเหตุผล และที่สำคัญควรจะนำไปสู่แนวทางที่สามารถจะเป็นทางออกให้กับปัญหาของการออกแบบในลักษณะไทยประยุกต์ ซึ่งอาจจะเป็นแนวทางหนึ่งของวิธีแก้ไขหรือจะปรับใช้ระหว่างของเดิมหรือต้นแบบกับเสมือนต้นแบบอย่างมีสติ มีวิจรรณญาณและมีความรับผิดชอบ จึงนับได้ว่าการรื้อค้นกระบวนการสร้างความหมายและคุณค่า เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบประยุกต์ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจในการทำการศึกษาวิจัยเป็นอย่างยิ่ง และ ยังไม่มีงานวิจัยทางสถาปัตยกรรมจีนใดที่น่าเสนอ ประเด็นของการรื้อค้นกระบวนการสร้างความหมายที่จะกลายเป็นประโยชน์และเป็นโอกาสในการนำเสนอการออกแบบไทยประยุกต์ เพื่อต่อยอดทางความรู้ทางสายสถาปัตยกรรม ในกรณีศึกษาอื่นๆต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษากระบวนการออกแบบประยุกต์ทางกายภาพที่เกิดการสื่อความหมาย
- 1.2.2 เพื่อศึกษากระบวนการตีความรูปทรงทางกายภาพที่ทำให้เกิดกระบวนการสร้างความหมาย
- 1.2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ค้นหาวิธีการในการสื่อและสร้างความหมายในแบบอื่นๆ เพื่อใช้ในการประยุกต์งานออกแบบสถาปัตยกรรมที่ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความหมายดั้งเดิมของงานสถาปัตยกรรมไทยประเพณี

1.3 สมมติฐานของโครงการวิจัย

ปัจจุบันงานสถาปัตยกรรมไทยประเพณีกำลังถูกกระบวนการปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นสินค้าทางวัฒนธรรมโดยการใช้วิธีการจำลองภาพเหมือน ในงานออกแบบสถาปัตยกรรมประยุกต์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมายดั้งเดิมของงานสถาปัตยกรรมไทยประเพณี ดังนั้น ถ้าเราสามารถคลี่คลายกระบวนการประยุกต์ได้ เราก็สามารถสร้างให้เกิดความหลากหลายในการประยุกต์โดยที่ไม่ทำให้เกิดการสูญเสียทางการเชื่อมโยงระหว่างรูปและความหมายได้ และสามารถที่จะปรับเปลี่ยนหรือสร้างแรงจูงใจอื่นๆ สำหรับเป็นทาง “เลือก” หนทางใหม่ๆ ในการประยุกต์ ผลของการคลี่คลายกระบวนการดังกล่าวนี้ นับเป็นการเปิดมุมมองใหม่ในการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ที่ปราศจากการครอบงำหรือการสร้างกฎเกณฑ์ แต่เป็นการทบทวนกระบวนการสร้างความหมาย เพื่อที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการ

ออกแบบประยุกต์ ที่ไม่ส่งผลกระทบ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมายดั้งเดิมของงานสถาปัตยกรรมไทยประเพณี

1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย

1.4.1 การวิจัยครั้งนี้ เน้นศึกษาวิเคราะห์ถึงกระบวนการออกแบบประยุกต์ซึ่งอาศัยรูปและความหมายโดยใช้หลักทางสัญศาสตร์ว่ามีหลักการ และมีความหลากหลายอย่างไร โดยเน้นใน 2 ประเด็นหลักคือ ตรวจสอบระยะห่างทางการเชื่อมโยงทางความคิดและการสื่อความหมายแบบตรงหรือแบบมีนัยยะแฝง ซึ่งถูกใช้เป็นที่รากฐานของการออกแบบสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ และการวิพากษ์วิจารณ์สถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ในปัจจุบัน

1.4.2 เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่างที่เป็นสถาปนิกจำนวน 50 คน

1.4.3 ศึกษาและวิเคราะห์ผ่านกรณีตัวอย่าง โรงแรมแมนดาริน โอเรียนเต็ล ดาราเทวี เชียงใหม่

1.5 วิธีดำเนินการของโครงการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เน้นศึกษาความสัมพันธ์เชื่อมโยงทางรูปร่าง รูปทรง และความหมายที่เกิดขึ้นในงานออกแบบสถาปัตยกรรมระหว่าง “ต้นแบบ” (มีอยู่เดิม) และ “จำลองแบบ” (ทำขึ้นใหม่) และมีความมุ่งหมายที่จะวิเคราะห์เพื่อนำเสนอมุมมองที่ต่างออกไปสำหรับเป็นพื้นฐานความรู้ในการพัฒนาการออกแบบสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ โดยการวิเคราะห์ถึงกระบวนการของการประยุกต์ ทั้งในแง่การให้ความหมายและการตีความ ดังนั้น ส่วนประกอบหลักของเครื่องมือที่ใช้ในวิธีวิจัยนี้ คือ ตัวสาร และความหมายของสาร โดยใช้แนวทางการวิจัยสองวิธี คือ วิธีที่หนึ่งศึกษาถึงกระบวนการออกแบบ (ในฐานะของตัวสาร) เพื่อใช้ในการสื่อทั้งแบบ 2 มิติ และ 3 มิติดังในแบบทดสอบที่ 1 และ 2 ตามลำดับ วิธีที่สองศึกษาถึงกระบวนการสื่อความหมาย (ในฐานะสารที่สื่อออกมา) เพื่อให้ได้ความหมาย การตีความ การรับรู้ ถูก ผิด การเชื่อมโยง ทั้งแบบ 2 มิติ และ 3 มิติดังในแบบทดสอบที่ 1 และ 2 เช่นกัน ดังนั้น จึงทำการแบ่งระเบียบวิธีวิจัยได้เป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆ ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดอีกครั้งในบทที่ 3

ขั้นตอนที่ 1 : ขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร

เพื่อจะได้มาซึ่งทฤษฎี และเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสร้างเครื่องมือในการวิจัยเก็บข้อมูล อันจะนำไปสู่ความสามารถในการประเมินถึงระดับของการเชื่อมโยงระหว่างรูปสัญลักษณ์ และความหมายสัญลักษณ์ ว่าอยู่ในระยะห่างระดับใดตามหลักการทางสัญศาสตร์ และเพื่อจะได้สำรวจถึงปัจจัยแวดล้อมในการสร้างระดับความเชื่อมโยงดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 2 : เป็นขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง

เริ่มจากการออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลของงานวิจัย ในขั้นตอนนี้ จะเป็นการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อหาวิธีการในการสร้างการเชื่อมโยงรูปภาพและความหมาย จากภาพต้นแบบไปสู่ภาพสัญลักษณ์ ในขั้นนี้จะได้ผลเป็นภาพสัญลักษณ์ที่แปลงจากต้นแบบแล้ว จำนวน 90 ภาพ จากนั้นจะเป็นการวัดหาวิธีการในการเชื่อมโยงความหมายระหว่าง รูปสัญลักษณ์ กับ ความหมายสัญลักษณ์ โดยแบ่งวิธีการเป็น 2 วิธี ในวิธีแรกจะเป็นแนวทฤษฎี ใช้ผลจากการศึกษานำร่องที่เป็นภาพสัญลักษณ์ที่แปลงจากต้นแบบแล้วเหล่านั้น มาเป็นโจทย์ในการทดสอบหากระบวนการออกแบบในการสื่อความหมายในแบบ 2 มิติ ส่วนวิธีที่สอง เป็นแนวปฏิบัติกับงานสถาปัตยกรรม โดยคัดเลือกจากงานสถาปัตยกรรมจริงที่ได้รางวัล จากสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์มาเป็น โจทย์ในการทดสอบหากระบวนการออกแบบในการสื่อความหมายในแบบ 3 มิติ ดังหลักเกณฑ์และแนวทางในตารางต่อไปนี้

	จุดประสงค์	รูปต้นแบบ	กลุ่มประชากร ตัวอย่าง	สิ่งที่ต้องการ
ผู้นำร่อง	ออกแบบสร้างเครื่องมือ	รูปภาพต้นแบบขึ้นมา 3 รูปคือ 1. 2. 3. 	สถาปนิก 30 คน	1. วิธีการในการสร้างการเชื่อมโยงความหมาย จากภาพต้นแบบไปสู่สัญลักษณ์ 30 ลักษณะ 2. ภาพสัญลักษณ์ที่แปลงจากต้นแบบแล้ว 90 ภาพ
แบบทดสอบที่ 1	จัดกลุ่มวิธีการสร้างการเชื่อมโยงความหมาย จากภาพต้นแบบไปสู่ภาพสัญลักษณ์	ภาพสัญลักษณ์ที่แปลงจากต้นแบบแล้ว 90 ภาพ (จากผู้นำร่อง)	ประชาชนทั่วไป 50 คน	หาสถิติ หรืออัตราส่วนร้อยละ ของวิธีการสร้างการเชื่อมโยงความหมาย ถูกหรือผิด จากภาพต้นแบบไปสู่ภาพสัญลักษณ์
แบบทดสอบที่ 2	หาวิธีการในการสร้างการเชื่อมโยงความหมาย จากภาพต้นแบบที่กำหนดไว้ในแนวทางการออกแบบ (Concept Design) ไปสู่สัญลักษณ์ที่เป็นผลลัพธ์ของการออกแบบสถาปัตยกรรม	คัดเลือกสถาปัตยกรรมต้นแบบขึ้นมา โดยมีเกณฑ์คือต้องเป็นสถาปัตยกรรมดีเด่นที่ได้รับการตัดสินจากสมาคมสถาปนิกฯ	ประชาชนทั่วไป 50 คน	หาสถิติ หรืออัตราส่วนร้อยละ ของวิธีการสร้างการเชื่อมโยงความหมาย ถูกหรือผิด จากภาพต้นแบบ (Concept Design) ไปสู่ภาพสัญลักษณ์

ตารางที่ 1.1 สรุปวิธีการขั้นตอนการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 : การวิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบทดสอบ

เพื่อหากระบวนการสร้างและสื่อความหมาย โดยการเชื่อมโยงความหมายของทั้งสองกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 : การสรุปผลการศึกษา

เพื่อให้ทราบถึงกระบวนการสร้างและสื่อความหมายว่ามีลักษณะและวิธีการอย่างไรบ้าง และควรนำกระบวนการดังกล่าวเหล่านั้นมาประยุกต์ทั้งเชิงรูปธรรม (รูปแบบใหม่ของรูปร่างรูปทรงอาคาร) และเชิงนามธรรม (ความหมายที่ไม่ยึดกับรูปร่างรูปทรงของอาคารพุทธศาสนา) ให้กับสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับของโครงการวิจัย

- 1.6.1 สามารถอธิบายกระบวนการสร้างสรรค์ของงานสถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ได้อย่างมีเหตุผลและมีตรรกะรองรับมากขึ้น
- 1.6.2 สามารถเข้าใจถึงกระบวนการสร้างและสื่อความหมาย ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงความหมาย ในงานสถาปัตยกรรมประยุกต์
- 1.6.3 สามารถนำเสนอแนวทางในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมไทยประยุกต์ที่ไม่ใช่การจำลองภาพเหมือนและสามารถนำไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันในอนาคตโดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงด้านความหมายดั้งเดิมของงานสถาปัตยกรรมไทยประเพณี ซึ่งเป็นแนวทางที่ปกป้องคุ้มครอง และให้ความสำคัญต่อองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณีของชุมชน

1.7 อภิธานคำศัพท์

สัญลักษณ์ (Sign)	หมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้ความหมายแทนของจริง
สัญวิทยา (Semiology)	หมายถึง ศาสตร์ที่ศึกษาวิถีชีวิตของสัญลักษณ์ในสังคมที่สัญลักษณ์นั้นเกิดขึ้นมา ตลอดจนค้นหากฎเกณฑ์ที่ควบคุมอยู่เบื้องหลัง ซึ่งสามารถใช้ร่วมกับคำว่า “สัญศาสตร์” (Semiotics)
อำนาจการตีความ	หมายถึง ความคิดที่จะสามารถกำหนดความหมายเองได้ โดยพิจารณาจาก ตำแหน่งของปัจเจกที่มีความเป็นอัตวิสัย (Subjective)
ลดบทบาทการตีความ	หมายถึง ความคิดที่จะสามารถกำหนดความหมายเองได้นั้นถูกจำกัด ควบคุมหรือทำให้ลดลงจนหมดไป โดยพิจารณาจาก ตำแหน่งของปัจเจกที่ถูกกระทำให้เป็นวัตถุวิสัย (Objectified Subject)
ระยะห่างทางการเชื่อมโยงทางความคิด	หมายถึง ช่วงของความคิดระบบหนึ่งที่เกิดขึ้นในลักษณะนามธรรมเพื่ออธิบายระดับขั้นของความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างรูปสัญลักษณ์ และความหมายสัญลักษณ์

การสื่อความหมายแบบตรง (Denotation) หมายถึง การสื่อสารแบบง่ายๆ และตรงไปตรงมาด้วยภาพที่เห็นเป็นรูปธรรมปกติ

การสื่อความหมายแบบแฝง (Connotation) หมายถึง การสื่อสารแบบใช้ความหมายมีนัยยะแฝงมีความซับซ้อนจำเป็นต้องอาศัยการตีความ

ภาพต้นแบบ หมายถึง รูปสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นต้นฉบับก่อนที่จะมีการนำมาใช้งาน

ภาพเลียนแบบ หมายถึง การสร้างรูปสัญลักษณ์ที่เหมือนสัญลักษณ์ต้นแบบทุกประการ

ภาพเหมือน (Icon) หมายถึง การสร้างรูปสัญลักษณ์ที่เหมือนสัญลักษณ์ต้นแบบแต่อาจจะสร้างต่างวิธีกัน หรืออาจกล่าวได้ว่า ภาพเหมือนคือส่วนหนึ่งของภาพเลียนแบบ

ดัชนี (Index) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์ที่เป็นลักษณะเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เช่น มีควันก็ต้องมีไฟ

ภาพคล้าย หมายถึง รูปสัญลักษณ์ที่มีความคล้ายสัญลักษณ์ต้นแบบ โดยที่อาจเกิดจากการลดทอนความเหมือน หรือการเลือกเลียนแบบความเหมือนในบางจุด

สัญลักษณ์ (Symbol) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์กับความหมายสัญลักษณ์ที่เป็นลักษณะตัวแทนและเป็นที่ยอมรับ รู้จักเข้าใจตรงกันในสังคม

ภาพต่างรูปเดิม หมายถึง รูปสัญลักษณ์ที่มีความแตกต่างไปจากสัญลักษณ์ต้นแบบแต่ยังสามารถเชื่อมโยงทางความหมายอยู่

รูปแบบอาคารทางวัฒนธรรม (Cultural Form) หมายถึง ลักษณะของรูปทรงอาคารที่อาศัยความเข้าใจโดยส่วนรวมของคนในชุมชน และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ซึ่งมีความเกี่ยวพันกับความทรงจำ หรือที่เกี่ยวกับประเพณีนิยม รูปทรงของอาคารไทยประเพณี เช่น รูปแบบวัด เป็นต้น

รูปแบบอาคารทางสากลทั่วไป (Universal Form) หมายถึง ลักษณะของรูปทรงอาคารที่อาศัยความเข้าใจโดยส่วนรวมของคนในระดับสากล ไม่อิงอยู่กับวัฒนธรรมเฉพาะกลุ่ม มีแนวคิดที่เกี่ยวพันกับความเป็นสากลและสมัยใหม่ เช่น รูปทรงสามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ภูเขา แม่น้ำ หุ่นยนต์ เป็นต้น